

Bilag til ProjektRaketten
Trin: Udskoling

BILAG

Indhold

1. Tale til eleverne.....	3
2. Det gode samarbejde	4
3. Vores samarbejdsaftale	5
4. Spørgsmål til din refleksion over projektet.....	6
5. Makkertanker	7
6. Talen som genre	8
7. Undersøg Emma Holtens tale.....	9
8. Strukturér din tale.....	10
9. Sæt fokus på sproget – gør din tale fængende!.....	11
10. De tre appelformer: logos, patos og etos	12
11. Hvilken appelform?	13
12. Hack jeres tale med SkoleGPT.....	14
13. Det gode pitch.....	15
14. Fra tekst til tale	16
15. Start – Stop – Fortsæt.....	17
16. Koordineringsplanen	18

1. Tale til eleverne

Alle har ret til god uddannelse

Kære elever,

I dag står vi fortsat over for en af vor tids største udfordringer: **At sikre alle menneskers ret til en god uddannelse, uanset hvor de bor i verden.** Dette er ikke blot en menneskerettighed, men også vigtigt for at skabe en bedre fremtid for os alle.

Lad os se nærmere på Guatemala, et land fyldt med potentiale, men med stor ulighed. I Guatemala kæmper mange folk, så som xinka-folket for deres jord og kultur. Forestil jer at blive frataget jeres land, jeres hjem og jeres sprog. Det er en realitet for mange i Guatemala, og det har direkte indflydelse på adgangen til en god uddannelse. Uden uddannelse har man begrænsede muligheder for at forbedre sine levevilkår. Uddannelse er nøglen til at bryde ud af fattigdom, skabe et godt liv og mere retfærdige samfund.

I LæseRaketten møder vi Cheily og Roni, to unge fra Guatemala, der kæmper for en bedre fremtid. Cheily vil gerne skabe bedre vilkår og mindre diskrimination for piger og kvinder i sin landsby, mens Roni arbejder for at mindske korruption og kriminalitet i et af hovedstadens farlige områder. Deres historier viser os, at børn og unges stemmer er vigtige og kan skabe forandring. De drømmer begge om at få en god uddannelse, så de kan gøre en forskel og skabe et godt liv for sig selv og andre.

Men de kan ikke gøre det alene. De har brug for vores hjælp.

Derfor er det så vigtigt, at vi i et land som Danmark arbejder for Verdensmål 4, som handler om, at alle skal have adgang til kvalitetsuddannelse. Verdensmålene skal nås inden 2030, så lad os komme i gang!

I Danmark er vi heldige at leve i et land, hvor uddannelse er en selvfølge. Det er ikke tilfældet for alle i verden. Derfor er det vigtigt, at vores politikere prioriterer uddannelse i de fattigste lande. Men det gør de kun, hvis de er oplyst om, hvordan det står til, og hvad der skal gøres.

Vi kan bruge vores ord og stemmer til at tale for alles rettigheder. Vi kan fortælle om, hvordan det er at leve i andre lande, hvor man ikke har de samme fremtidsmuligheder og samme adgang til skole.

I dette forløb skal I dykke ned i Cheilys og Ronis historier og lære mere om udfordringerne i Guatemala. I skal bruge jeres viden og kreativitet til at udvikle jeres holdninger og argumenter for retten til god uddannelse. Og I skal bruge jeres stemmer til at kommunikere dem i en tale til omverdenen.

Husk på, at I har magten til at gøre en forskel. I kan være med til at skabe en mere retfærdig verden, hvor alle har mulighed for at få en god uddannelse og skabe den fremtid, de ønsker for dem selv, deres familie og deres land.

Lad os sammen kæmpe for retten til uddannelse – for alle!

2. Det gode samarbejde

Læs de tolv forslag til det gode samarbejde.

1. Vi lytter aktivt til hinanden uden at afbryde.
2. Vi respekterer hinandens idéer og meninger.
3. Vi deler opgaverne retfærdigt mellem os.
4. Vi hjælper hinanden, når nogen har brug for det.
5. Vi taler pænt til hinanden.
6. Vi løser det på en rolig måde, når vi er uenige.
7. Vi holder os til emnet og undgår at spilde tid.
8. Vi hjælper alle med gruppens arbejde.
9. Vi overholder vores aftaler.
10. Vi giver plads til, at alle kan være med.
11. Vi tør spørge om hjælp, når vi har brug for det.
12. Vi fejrer hinanden, når vi gør det godt.

Svar på:

- Hvad synes du er den vigtigste ting fra listen ovenfor?

- Hvad er du særligt god til på listen?

- Hvad har du brug for hjælp til at blive bedre til?

3. Vores samarbejdsaftale

1. Vi er enige om, at disse tre ting er vigtigt for vores samarbejde:

a) _____

b) _____

c) _____

2. For at hjælpe hinanden vil vi:

3. Hvis samarbejdet bliver svært, vil vi:

4. Vi lover at gøre vores bedste for at overholde denne aftale:

Underskrifter:

Dato: _____

4. Spørgsmål til din refleksion over projektet

Brug nedenstående som inspiration til dine daglige refleksioner:

1. Dagens vigtigste punkt:

- Hvad synes du var dagens vigtigste eller bedste oplevelse i projektet?

2. Tilbageblik:

- Hvilke opgaver eller udfordringer arbejdede du med i dag?
- Hvordan følte du, at du håndterede disse opgaver?
- Hvad ville du gøre anderledes, hvis du skulle gøre det igen?

3. Fremsyn:

- Hvad glæder du dig til at fortsætte med i morgen eller næste gang?
- Er der noget, du er bekymret over eller har brug for mere viden om?

4. Læring og Udvikling:

- Hvilke nye ting har du lært i dag? Eller hvilke nye idéer har du fået?
- Hvordan kan du anvende det, du har lært, i andre opgaver fremover?

5. Samarbejde og Kommunikation:

- Hvordan fungerede samarbejdet med din gruppe eller klasse i dag?
- Hvad kunne du eller gruppen gøre for at forbedre jeres samarbejde?

6. Personlige Mål:

- Har du nået nogle af de mål, du satte for dig selv i starten af projektet?
- Hvilke mål har du for de næste dage, og hvordan vil du nå dem?

5. Makkertanker

Dagens Højdepunkt:

- Hvis din dag var en scene i en film, hvilken scene ville det så være og hvorfor?

Projektets Superkraft:

- Hvis dit projekt havde en superkraft, hvad ville den være og hvorfor?

Tidsmaskinen:

- Hvis du kunne rejse én dag tilbage i tiden i projektet, hvad ville du ændre og hvorfor?

Skøre Opfindelser:

- Forestil dig, at du kunne opfinde et værktøj, der kunne løse dagens største udfordring. Hvad ville det være, og hvordan ville det virke?

Teamets Tema Sang:

- Hvis dit team havde en temasang for i dag, hvad ville den være, og hvad fortæller det om jeres samarbejde? Hvad skal den være i morgen?

Kreativ Overraskelse:

- Hvad var dagens overraskelse, noget der fik dig til at tænke anderledes eller gav dig en ny idé?

Hemmelig Opdagelse:

- Hvilken "hemmelig" viden eller indsigt har du opdaget i løbet af dagen, som ingen andre opdagede?

Fremtidens Dig:

- Forestil dig, at du møder dig selv fra slutningen af projektet. Hvilket råd vil dit fremtidige jeg give dig i dag for at gøre projektet endnu bedre?

Æske med Læring:

- Hvis du kunne pakke én vigtig læring fra i dag ned i en æske til at tage med hjem, hvad ville det være, og hvorfor er det vigtigt for dig?

6. Talen som genre

Informativ Tale	Formålet med denne tale er at præsentere information, fakta eller viden om et emne. Den kan fx handle om et videnskabeligt emne eller historiske begivenheder.
Analytisk Tale	Denne type tale undersøger og analyserer et emne for at give dybere indsigt og forståelse af en eller flere problemstillinger. Den gør ofte brug af forskning og data.
Overtalende Tale	Denne type tale har til formål at overbevise publikum om en bestemt holdning eller opfordre til handling. Det kan være politiske taler, men også taler om sociale eller miljømæssige problemer.
Underholdende Tale	Formålet med denne type tale er at underholde publikum og gøre ofte brug af humor, anekdoter eller lette emner. Den bruges ved festligheder som bryllupper, fødselsdage eller jubilæer.
Ceremoniel Tale	Denne genre omfatter taler, der gives ved særlige lejligheder som prisoverrækkelser eller begravelser.
Motiverende Tale	Denne genre består af taler, der skal inspirere eller motivere publikum til at tage handling eller forfølge deres mål. De bruges ofte i coaching og ledelse.
Debattale	Denne tales formål er at præsentere og forsvare eller modbevise et bestemt synspunkt i en debat, ofte med argumentation og modargumentation.
Kritisk Tale	En tale, der fokuserer på at kritisere en bestemt idé, handling eller situation med det formål at udfordre og få publikum til at reflektere. Den kan involvere sociale eller politiske emner.
Narrativ Tale	Disse taler fortæller en historie eller beretter om personlige oplevelser. De kan bruges til at engagere publikum følelsesmæssigt og få dem til at relatere til emnet.

7. Undersøg Emma Holtens tale

Hvordan fanger Emma Holten publikums opmærksomhed i starten af sin tale?

Hvordan præsenterer Emma Holten sin problemstilling på en klar og forståelig måde?

Hvordan underbygger Emma Holten sin problemstilling?

Hvordan afslutter Emma Holten sin tale med en opfordring til at handle?

8. Strukturér din tale

Her kan du blive inspireret til, hvordan du kan strukturere din tale.

1. Indledning (20% af talen):

- Fang opmærksomheden
- Fortæl en kort historie eller kom med en overraskende udtalelse

2. Hoveddel (70% af talen):

- Fokuser på 3 vigtige punkter
- Vær detaljeret, men hold det stadig enkelt

3. Afslutning (10% af talen):

- Opsummer hovedpointen
- Slut med noget mindeværdigt

Tips:

- Vælg omhyggeligt, hvad du vil sige - kvalitet over kvantitet
- Tænk over, hvem du taler til
- Overvej at bruge en tidslinje eller "fortid, nutid, fremtid"-struktur
- For politiske taler: Beskriv et problem og foreslå en løsning

Husk: En god tale har en klar struktur og er tilpasset dit publikum.

9. Sæt fokus på sproget – gør din tale fængende!

Her er nogle tips til at gøre din tale mere spændende:

1. Din tale skal få folk til at lytte. Så skriv, som du taler. Brug korte og enkle sætninger.
2. Brug billeder i sproget. For eksempel "Adgang til en god uddannelse er som at få en fiskestang i hånden i stedet for en fiskefilet på tallerkenen."
3. Leg med sproget. Prøv at bruge ord, der begynder med samme bogstav. For eksempel "Vilde Verdensmål" eller "gudesmukke Guatemala."
4. Giv eksempler: I stedet for at sige "Vi kan gøre meget", så sig "Vi skal ud af starthullerne og hejse bannerne."
5. Gentag vigtige ting. Det hjælper folk med at huske det.
6. Fortæl historier: Folk elsker gode historier. Brug dem til at gøre dine pointer mere interessante.
7. Slut stærkt: Øv din sidste sætning, så du kan sige den med selvtillid.

10. De tre appelformer: logos, patos og etos

For at overbevise en modtager bruger man ofte en eller flere af de tre appelformer: logos, patos og etos.

Logos er appellen til **fornuft** og logik. Man forsøger at overbevise modtageren med **fakta, statistik, beviser og argumenter**.

Patos er appellen til **følelser**. Her prøver man at vække modtagerens **medfølelse, sympati, vrede eller begejstring** for at overbevise dem.

Etos er appellen til **troværdighed**. Man forsøger at overbevise modtageren ved at fremstå som **troværdig, ærlig og kompetent**.

Argumentationsøvelser med appelformer

Her er nogle eksempler på startsætninger, som ofte viser hvilken appelform, der trækkes på.

Logos:

- "Undersøgelser viser, at ..."
- "Ifølge statistikkerne ..."
- "Det er logisk, at ..."
- "Det giver ingen mening, at ..."

Patos:

- "Forestil dig, hvordan det må føles ..."
- "Det er hjerteskrærende, at ..."
- "Det er uretfærdigt, at ..."
- "Vi er nødt til at handle, fordi ..."

Etos:

- "Som ekspert på området kan jeg sige ..."
- "Jeg har selv oplevet ..."
- "Jeg har stor tillid til ..."
- "Det er vigtigt at være ærlig og ..."

11. Hvilken appelform?

Argumentationsøvelser med appelformer knyttet til historierne om Cheily og Roni

Logos:

- "Statistikkerne viser, at piger i Guatemala ofte bliver gift eller får børn i en tidlig alder, hvilket begrænser deres muligheder for uddannelse og et selvstændigt liv."
- "En undersøgelse fra FN viser, at lande med høj grad af ulighed har en større risiko for kriminalitet og vold."
- "Ifølge Verdensbanken lever over 700 millioner mennesker i ekstrem fattigdom. Det betyder, at de ikke har råd til basale behov som mad, rent vand og husly – i Guatemala er det 1 ud af 4."

Patos:

- "Forestil dig at være en ung pige i Sepur Zarco, der lever i frygt for vold og overgreb. Cheilys kamp for at hjælpe kvinder ud af voldelige forhold er modig og inspirerende."
- "Det er hårdt at tænke på Roni, der som 10-årig var vidne til et mord i sin gade. Ingen børn burde opleve sådan en traumatisk begivenhed."
- "Det er uretfærdigt, at Roni ikke føler sig tryk i sit eget nabolag på grund af kriminalitet. Alle børn fortjener at vokse op i et trykt og sikkert miljø."

Etos:

- "Jeg har selv talt med Cheilys bedstemor, der fortalte mig om de grusomheder, hun oplevede under borgerkrigen. Hendes mod og styrke er en inspiration for os alle."
- "Jeg har besøgt Roni i hans hjem i rød zone og set med egne øjne, hvordan bandeaktivitet påvirker lokalsamfundet. Det er vigtigt, at vi støtter unge som Roni i deres kamp for en bedre fremtid."
- "Som lærer har jeg et ansvar for at skabe et trykt og inkluderende læringsmiljø for alle mine elever. Vi skal lytte til unge som Roni og Cheily og hjælpe dem med at realisere deres potentiale."

12. Hack jeres tale med SkoleGPT

For at få ideer og inspiration til jeres tale, kan I bruge SkoleGPT: <https://skolegpt.dk/>

SkoleGPT er en open source, gratis og sikker generativ AI, der frit kan bruges af elever og lærere i Danmark. Som elever kan I trygt inddrage denne AI i jeres skolearbejde. SkoleGPTs Privacy Policy kan findes her: <https://skolegpt.dk/privacy-policy/>

Her er nogle punkter, I kan følge, når I skal promte SkoleGPT til at hjælpe jer.

Formål:

Tænk over, hvad I gerne vil have, at talen skal få til at ske. Hvem er modtageren? Hvordan kan han/hun/de handle på det, I ønsker at ændre eller få til at ske?

Tema:

Forklar, hvorfor I vil holde jeres tale. Hvorfor er det vigtigt? Fortæl om det tema eller den situation, I ønsker at ændre.

Hack talen:

Tal sammen i gruppen om, hvordan I vil hacke talen. I kan gøre det på flere måder:

1. Hack talens struktur

Eksempler på hacking:

- **Bryd med talens traditionelle struktur:** Start for eksempel med afslutningen eller spring direkte ind i jeres budskab.
- **Anderledes start:** I stedet for en traditionel start, kan I bruge et citat, et digt eller en joke, der slår emnet for talen an.

2. Hack talens form

Eksempler på hacking:

- **Vis jeres budskab:** I kan bruge billeder, tegninger eller diagrammer, der støtter jeres budskab undervejs i jeres tale. I kan også tage en ting med, der viser jeres budskab på en interessant måde, og som I fortæller om i talen.
- **Kreative former:** Hold en tale uden at sige noget – hvor I i stedet holder plancher op, som fortæller jeres budskaber. Eller skab en digital tale i form af en video, som starter, når man scanner en QR-kode, som I printer og hænger op et overraskende sted.

Brug disse idéer – eller noget I selv finder på – til at få SkoleGPT til at give jer endnu flere idéer. Held og lykke med den kreative hacking af jeres tale.

13. Det gode pitch

1. Tydelig start – klar problemstilling:

Beskriv jeres problemstilling. Hvad vil I gøre noget ved? Hvad er det for en forskel, I vil gøre?

2. Valg af modtager:

Fortæl, hvem I har valgt som modtager af talen og forklar kort, hvorfor netop denne eller disse modtagere er vigtige for jeres budskab.

3. Budskabet:

Fortæl, hvad I ønsker at opnå med talen og hvilken effekt, I håber den vil have.

4. Hackning af Talen:

Forklar, hvordan I vil hacke talen (fx ændre format eller indhold), så den skiller sig ud.

5. Tidsstyring:

Sørg for, at hele pitchen holdes inden for ét minut, så den forbliver præcis og fokuseret. Øv jer lidt inden.

6. Afslutning:

Lav en god afslutning på jeres pitch, der understreger jeres budskab.

14. Fra tekst til tale

Omskriv denne tekst til en kort tale. Du har 15 min.

"Alle børn har ret til en god uddannelse, uanset hvor i verden de bor. Uddannelse af høj kvalitet er nøglen til at bryde ud af fattigdom og skabe muligheder for en bedre fremtid, gode, robuste samfund og bæredygtig udvikling. Alligevel er der stadig 128 millioner børn i verden, der ikke har adgang til skole eller modtager utilstrækkelig undervisning. Mangel på uddannede lærere, tilstrækkelige skolebygninger og undervisningsmaterialer er ofte de største udfordringer. I nogle lande forhindres særligt piger i at gå i skole på grund af kulturelle normer eller sikkerhedsproblemer. En god skolegang giver børn basale færdigheder i læsning, skrivning og regning, men også vigtig viden om sundhed, livsfærdigheder, rettigheder og verden omkring dem. At investere i børns uddannelse er at investere i hele samfundets fremtid. Det er derfor afgørende, at vi globalt arbejder for at sikre alle børn adgang til kvalitetsuddannelse."

15. Start – Stop – Fortsæt

START	STOP	FORTSÆT
Hvad skal vi begynde at gøre mere, når vi arbejder sammen?	Hvad skal vi stoppe med?	Hvad skal vi fortsætte med?

